

UNIVERSUL LITERAR

<p>ABONAMENTUL LEI 2,60 ANUAL Abonamentele se fac numa' pe un an.</p>	<p>COLABORATORII ACESTUI NUMĂR Mestugean, Ioan Dragu, Victor Anestin, Const. A. I. Ghica, Ana Codreanu, Victor Hortopan, T. Teodoreanu, I. Dragoslav, Ion Gruia, etc.</p>	<p>ANUNCIURI Linia pe pagina 7 și 8 - BANI 20 -</p>
--	--	--



Bombardarea Dardanelelor de către flota anglo-franceză.

Ecourile săptămânei

La ordinea zilei, pe teatrul războiului sunt tot Dardanelele. Atenția lumii întregi rămâne concentrată asupra acestei strămtori de a cărei putere de rezistență depinde existența Turciei și poate chiar rezultatul final al războiului.

Turcia rezistă cu disperare și trag vârtos din văgăunile lor înșirate pe ambele făruri ale canalului, în zecile de ezrasate anglo-franceze cari umplu o parte din Dardanele.

Părerile, în ce privește izbânda aliaților sunt împărțite. Unii cred că franco-englezilor le va fi cu neputință să străbată porțiunea îngustă și mînată a canalului. Alții, din potrivă, cred că forțarea strămtorii e o chestie de timp.

Înaintînd cu sistemă și distrugînd fort cu fort toate întăririle, aliații vor putea să reducă la tăcere pe turci și să între nesupărați în Marmara spre a ancora în fața Constantinopolului.

Aliații dându-și și ei seamă de greutatea forțării Dardanelelor, au cerut, cum se știe, concursul Greciei. Față, însă, de refuzul regelui Constantin, ei s'au adresat Bulgariei. Acum câteva zile se dădea ca sigură participarea Bulgariei în război alături de Tripla Înțelegere. S'a spus că în schimbul intrării sale în acțiune, i se lăsa Bulgariei mână liberă de a ocupa Tracia cu Adrianopolul și chiar Salonicul. Acum, însă, s'vonurile acestea alarmante au mai încetat. După cum se vede, bulgarii se lasă greu. La ei nu se mai observă avântul războinic și spiritul aventuros de odinioară. Ei au devenit un popor prudent care cugetă îndelung înainte de a lua o hotărîre grea și vrea să știe de mai înainte avantajile sigure ce le-ar trage de pe urma unui nou război.

Intrarea în acțiune a Bulgariei va fi sigură în ziua când Aliații vor intra în Constantinopol.

În ziua aceea, va începe împărțirea Turciei. Toate statele din jurul putredului imperiu se vor arunca asupra Turciei spre a lua prada ce li se cuvine.

Printre cei dintâi cari se vor arunca asupra Turciei după totala înfrîngere a acesteia vor fi și bulgarii cari vor ocupa toată Tracia împreună cu Adrianopolul, rămânînd tot să se răfuiească mai târziu cu sârbii și cu grecii pentru Macedonia și Cavala.

Totul arată deci că bulgarii nu vor intra în război de cît în ultimul moment, cu gândul de a câștiga cît de mult cu sacrificii cît de neînsemnate.

În ce privește pe greci ei vor rămîne păgubiți de pe urma acestui război, căci, nu numai că-și vor înstrăina pentru multă vreme simpatia Franței, Rusiei, și Angliei, protectorale Greciei, dar vor pierde pentru totdeauna unii cel prilej de a realiza Grecia mare unind o bună parte din litoralul Asiei Mici cu portul Smirna.

Mestagean.



Războiul anecdotic

Artileristul.

O baterie dintr'un regiment de artilerie colonială se angajase într-o luptă crâncenă. Calul unui soldat fiind rănit, acesta induioșat n'a voit să-l părăsească și a rămas pe câmpul de bătaie lângă cal. Fără frică de gloanțe, își desfăcu pansamentul individual, mișcă încet calul până la talusul șanțului, îl pansă cum putu și apoi se pitulă prin șanț înaintînd până aproape de un tranșeu inamic. În apropiere de el, era un detașament de infanteriști francezi, cari fîdeau să ajungă în fața aceluiaș tranșeu inamic. Căpitanul detașamentului, când văzu pe artilerist, i se adresă cu oarecare bruschetă: — Ce cauți aici; cum ți-ai părăsit camarazi?

Soldatul răspunse cu demnitate ceiace i se întîmplase.

Atunci ofițerul îl lăsă liniștit, iar soldatul singur începu să tragă asupra inamicului. Nu după mult timp au sosit și infanteriștii. Artileristul însă când i-a simțit că se apropie, ajunsese sus pe tranșeu, chemându-i să înainteze, ca să goniască pe stăpânii tranșeului.

Ca să meargă la front.

Numeroși băeți între 12—14 ani fug de acasă, cu dorința de a se duce pe frontul de luptă. Pe drum întîlnesc diferite obstacole, mulți dintre ei însă nu se dau bătuti și continuă să străbată cu îndărjire drumul.

Așa un licean din Paris, spunea gârzii de la un pod, următoarele: — Vreau să împuşc nemți. Ideia asta mă chinuiește grozav, nu-mi pot găsi nicăeri odihnă până ce n'oi realiza-o.

Un altul, copil de familie sărmană, umblă din casă în casă ca să strângă câțiva franci ca să-și cumpere ghete, își motiva el cererea.

Într-o zi fu văzut de un cunoscut aproape de Bassée. Copilul nu cruțase nici o osteneală ca să facă drumul pe jos.

Multora li se întîmplă accidente pe drum, ei însă nu se lasă. Puterea entuziasmului învinge orice obstacol.

Bani salvati prin foc.

Cea dintâi grijă a germanilor când li se aduce prizonieri, este să le scotociască toate buzunarele. Înainte de a proceda la orice altă formalitate, ia dela prizonieri, ceasul, punga, porte-feuille, bijuteriile.

Luati ca prizonieri, un grup de medici, aceștia se sfătuiră să nu lase banii germanilor. Dar cum? Toate hărțile monede să le ardă. Unul din grup însă desăvârși propunerea:

— Înainte de a da foc biletelor de bancă, să le luăm numerile, ca întorcându-ne în patrie să avem dubla satisfacție, de a-i fi păstrat și mai ales de a nu-i fi lăsat nemților.

Ajunși medicii, la localitatea unde trebuiau să fie predați. — care nu fu mirarea nemților, când nu găsiră la ei decît câteva monede mici.

Este cîtva timp, în urma unui schimb de prizonieri, medicii au fost retrimiși în Franța, s'au prezentat la Banca Franței, unde li s'au rambursat banii, arși ca să nu intre în mâini germane.

Strângeți-ne în brațe.

Era vorba să fie distrus un tranșeu german, foarte bine păzit.

Atacul trebuia să fie executat de 60 de voluntari.

La 4 ore de dimineață explozia unei mine drept în fața tranșeului german, produse o groasăie

confuzie. Oamenii ies numai decît afară, — se naște atunci o violentă luptă la baionetă, în timpul căreia petardele izbucneau din ce în ce mai des. A fost suficient să cadă câțiva inimici ca lupta să se încheie și mai rău mai ales după ce câțiva germani au fost prizonieri. Au căzut mulți și dintr-o parte dintr'alta, — era o violență sfîșiere. Dorința de răzbunare se manifesta sub forma cea mai aprigă de a înfige cu brutalitate baioneta în adversar.

A ținut lupta câteva ore, când în ajutorul francezilor se vedea venind un batalion de rezerviști. Germanii speciali, au cedat, ridicînd armele în sus și strigînd:

„Strângeți-ne în brațe“.

O căsătorie în zona luptelor.

Lângă Pisseleux, trupele franceze așteptau de o săptămână din zi în zi ordinul să fie pornite la atac. În acest timp, soldații erau cantonați în sat. Un soldat, orfan, fără legături de rudenie chiar, era într-o casă a unei bătrâne care, avea o singură fată. Între soldat și fată s'au infiripat simpatii reciproce. Într-o zi bătrâna induioșată spuse tinerilor: fiindcă vă iubiți, e mai bine să vă cununați, prin aceasta tu vei avea un motiv și mai mult să lupți pentru gonierea dușmanilor din țară, iar noi ne vom simți mai legate de izbânda armatei noastre.

Căsătoria s'a făcut în tabără, — colonelul regimentului fiind ofițer de stare civilă.

Peste două zile, trupa noufii căsătorit intra în luptă; iar soția lui îl urma ca infirmieră.

Frumoasa văduvă.

La una din primăriile din Franța, era însărcinat un funcționar anume să împlinescă dureroasa misiune de a anunța familiilor, morții de pe câmpul de luptă.

Din două în două zile, venia la primărie, o încântătoare doamnă, interesându-se de vre'o veste dela soțul ei.

— Un mort sărmanul; funcționarul însă îi lipsia curajul să-i spună doamnei, căci la plecare, doamna exclamase: „dacă va fi să nu mai vii, să știi că mă omor“.

Și era așa de frumoasă doamna, încât îi era frică funcționarului, ca de disperare să nu-și poată capta zilelor. Și decăteori pleca doamna dela primărie, ducea cu sine o nouă nădejde prelungită, că el n'a murit.

Într-o zi însă funcționarul fiind bolnav, lipsi și-i ținu un coleg locul. Acesta neștiind despre ce era vorba, spuse doamnei durerosul adevăr.

S'a pornit pe plîns frumoasa, a căzut indurerată, a jelit mult, cu spasmuri.

Într-o zi însă veni din nou la primărie și adresându-se funcționarului, care-i amânase vestea, îi spuse:

— Ai fost așa de delicat cu mine, cum numai nefericitul meu soț a fost; de aceea aș voi să fi d-ta continuatorul căsniciei mele.

Funcționarul n'a putut să răspundă, era prea induioșat.

Spion?

Un bătrân cântăreț — foarte cunoscut în Montmartre, venia spre Paris din zona luptelor. Pe drum,

nota câteva rime, pentru o canteletă pe care o prepara.

Un soldat îl văzu, se apropie de el și-l întrebă:

— Ce scrii acolo, domnule?

Cântărețul rămase cam incurcat. Lumea se adună curioasă dejur împrejur.

Cântărețul înfruntă cîtva timp urgia învinuirilor de spion, trădător, canalie și după ce se liniși puțin sgomotul, se adresă cu voce puternică:

— Soldat și public, ascultați, ce-am scris:

S'o apăr țara când mă chiamă.

Nu fac nicîm densebire

Între a patriei iubire

Și sfînta dragoste de mamă.

Soldatul ascultînd, roși de groșala ce făcuse; iar mulțimea aplaudă cu entuziasm.

Cântărețul însă adăogă, vorbind soldatului.

— Dragul meu, bine-ai făcut, căci s'ar fi putut să fie un altul.

Între aviatori (După L'Opinion).

Ofițerii aviatori francezi au primit din Germania o propunere. Prin intermediul unui prizonier, piloții de dincolo de Rin au adresat piloților francezi o scrisoare, cerînd un răgaz pentru luptele aeriene.

Germanii spun, că au apreciat valoarea adversarilor lor și dacă riscurile inerente funcționii de pilot sunt așa de grave, de ce să le mai sporiască încă primejdia?

Scrisoarea oferă o tranșă: să înceteze lupta de aeroplane.

Aviatorii francezi au răspuns:

Păziți-vă aeroplanele, germani, noi le pîndim.

Făcîndu-și datoria.

Un soldat francez, lăsat la partea medicilor, a adresat mamei sale, următoarea scrisoare:

„Ce tristă omare pentru mine, — când mai târziu colegii mei vor povesti ceasurile petrecute cu arma în mână la fața dușmanului, — eu voi fi silit să spun, că am stat în țară la un depozit de îmbrăcăminte. Dragă mamă, m'e rușine, n'am acum puterea să privesc pe stradă la trecători, dar ce va fi mai târziu, când eroii Franței vor veni acasă? Și mă gîndesc și la tine. Care nu ți-ar fi fost durerea, dacă ai fi primit vestea despre moartea singurului tău copil, merit vitejește pe câmpul de onoare Dar, scumpă mamă, ce mîndrie n'ai fi simțit tu atunci, pe când acum? Vreau să plec, mamă; fi curajoasă, aș vrea să știi, că n'ai plîns și că n'ai binecuvîntat. Departe ca și de aproape, copilul tău se gîndește la tine și nu dorește de cît să se întoarcă acasă erou, pentru bucuria ta. Al tău, Louis.“

SONET

Aceleiași

De câte ori
Indurerat
Nu te-am visat
Și pînă 'n zori

Neîncetat
Prins de fier
Tulburători
N'am plîns uitat..

Căci știi cît sunt
De efemer
Pe-acest pămînt.

Și c'am să pier
Ca un înfrînt
Uitat, stingher...

Constantin A. I. Ghica

INSPIRAȚIA

de IOAN DRAGU

„. Hăita tunetelor hărăia ca o ceată de câini ațâțați și din timp în timp un gătlej uriaș isbucnea în lă'rături furioase, cari păreau că impun tăcere câteva clipe celorlalte mărăituri. Atunci fulgerile porneau unul după altul, ca niște clipiți înspăimântate ale unui ochiu uriaș în noaptea. Luminile lor străbăteau toată întinderea orizontului, învăpăiau în fundul cerului un foc întunecat de nori îngrămădiți cari lăseau să se vadă între sfâșierile lor, pe alocuri, goane nefsârșite de întunecimi, atracții monstruoase de vis și de amețelă.

Viziunea asta odată stinsă, nu se mai vedea decât noaptea, în care simțeați în tăcerea înmărmurită a suflurilor — o palpitație, o înfiorare, o groază a naturii vii așteptând fără apărare lupta la care o sila abisul.

Timpul ăsta de răgaz era tragic. Dușmănia nu se da încă de tot pe față, mărginindu-se la provocări și la alinierea forțelor, cu atât mai amănunțitoare cu cât păreau că se pregătesc agale ca împiase de voința de a da lovitură mai sigure.

Dar toată mânia îngrămădită se năpusti deodată. Răpăiala începu să cadă brutală. Printre fulgerările livide, nu se vedea decât apa căzând în mase compacte, ca și cum o mână enormă ar fi golit pe pământ oceanul răsturnat; și, când fulgerul odată trecut, ochii nu mai păstrau din imaginea lui decât reflecție amestecată în orbirea întunecului o pace, se auzeau frunzișurile țiuind și gemând sub ploaia nelincetată.

Din când în când, se ridicau răbufneli grozavi; uraganul, răsuclit de vânt și de ploaie, se învățea ca un câine neșut al abisului, în toate colțurile spațiului. Și de trei ori fulgerul laș și suclit, își săgetă focul în „passe” repezi, lavi și dispăru.

Pictorul privea pe fereastră desclisă, cu fața în vânt, cu umerii năfalți, și i se părea că și el e amestecat în lupta acia uriașă. I se părea că lumea se revolta în sfâșit, contra relei sale alcătuirii și, gâfâind aștepta iluziunea unei alte stări de lucruri, mai dreaptă, care să izvoarească din deslănțuirea asta de forțe așa de supuse până atunci.

Plecă dela fereastră și-și luă viora din cui. Arcușul începu să se plimbe pe coarde. Începu printr'un fel de meditație, al cărei ritm lent și al cărei desen nelămurit erau în legătură cu starea lui intimă mult mai mult decât o melodie cu contururi pronunțate. Era un cânt larg și trist în tonul minor. Apoi gândul unei dureri se accentuă într'o urcare aproape cromatică. Degetele mâinei stângi, rezimate cu putere, tremurau pe gățul vioarei și apăsară degetele dela mâna dreaptă pe arcuș, își dau impresia că sufletul-i întreg trecuse în instrument: era vibrația însăși a cercului lui, a măduvii și a nervilor lui care se înfiorau pe coarde.

Mișcarea-i se grăbi: arcușul alerga acum pe toate coardele, lărgind plângerea în spațiul întreg al celor patru octave și degetele îi alunecau pe gățul vioarei, târând notele ca niște gemete.

Plângerea, potolindu-se apoi, ca niște spasmi din ce în ce mai puțin puternice, recădea în durerea înfrânată și nereșemnată a coardei groase.

Deodată se auzi o lovitură puternică în ușă. Pictorul tresări, se opri din cântec și se duse să deschidă ușa. Un om, tânăr încă, cu fața slabă și istovită, cu părul lung și ochii înfrigurati, intră repede și se aruncă pe o canapea. Pictorul închise ușa în urma lui, făcu câțiva pași și-și privi ciudatul oaspe, cu compă-

timire și cu dragoste. Acesta din urmă se întinse pe canapea cu mișcări oboseite și zise fără a privi pe tovarășul lui.

— Te miri poate, Ziem! Dar tu nu știi cât de băntuită mi-e închipuirea de legendele din țara ceților și cât mă asediază fantomele fără nume... După o săptămână întreagă în timpul căreia m'am zbatut în mâinile spectrelor cari mă atingeau mă înlăntuiam și mă amenințau să mă ia cu ele în iad, am venit să găsesc la tine odihna...

„E nădejdea celor din urmă zile, care retrăiește în mine și se strecoară chiar în cântecul meu. Și apoi, ceiaze plângi, atunci când plângi, nu e oare ansamblul tuturor suferințelor trecute? Nu-i așa că, întocmai ca și noroiul într'un lac agitat de furtună, la fiecare tulburare adâncă a sufletului nostru, toate vechile amintiri ale suferințelor sleite, toată drojdia acia de necaz îngrămădit de către viață împotriva soartei se ridică în noi, și fiecare lacrimă care cade din ochii noștri cuprinde durerea izvorită în același timp din toate lacrimile vărsate de ei?

„Oh! de bună seamă, suferințele pe cari le-am îndurat până acum, nu sunt așa de mari. Dar, toate visurile de fericire și de glorie, printre cari am trăit ca în mijlocul unei realități, înșirate în lungul vieții mele, s'au risipit acum ca fumul, până la capătul depărtat al trecutului. În fiecare din ele erau niște expansiuni niște forme ale ființei mele, și pierdeam odată cu ele părți din mine. Goana nebună a întâii mele tinereți spre un viitor de flăcări luminoase s'a făcut acum aproape paralizică, și speranța, imnul ăsta de dragoste pentru mine însumi, mi s'a înăbușit în gât...

Fața i se contractă. Făcu apoi un semn de resemnare oboșită cu mâna și zise, întorcându-și capul spre pictor.

— Tu cântai, Ziem! Aveai dreptate; armonia este prietena durerilor. Când cântă ea — ca și copiii cari se iau după sunetele unei fanfare — durerile se ridică, alegă, se agită în jurul ei în mișcări tumultuoase.

„Uite, pianul acesta pe care îl ai și tu, și de care își bate joc mai toată lumea, e sufletul casei; îndată ce-i vorbești îți răspunde. Și răspunde la orice; are hohote de râs pentru veselie și lacrimi pentru durere. E un mormânt viu în care îți îngropi toate amintirile, dar îndată ce le evoci, ele se deșteaptă, cântă și plâng...”

Se opri din nou și privi fix pianul din odă.

— E disecat sârmanul, zise pictorul care urmări privirea prietenului lui, e disecat ca și o piesă anatomică. E o poemă întreagă, povestea lui; ea probează câtă legătură este între toate artele...

Admirându-i mereu exteriorul de acaju, m'am încredințat că m'ar putea servi de panouri pentru pictat. Am luat întâi placa din stânga și am făcut pe ea o moară olandeză: niciodată nu nimerisem mai bine lumina blondă din țara lui Rembrandt. Succesul acesta mi-a dat curaj și pe panoul din dreapta am pictat un clar de lună la Venetia, un lac de argint din care se ridică silueta cunoscută „ponte della Veneta marina”. Al treilea panou...

În clipa acia pendula bătu rar miezul nopții. Tovarășul pictorului tresări. O mișcare nervoasă îi mișcă buza de jos și falca-i vizibilă sub pielea palidă.

— Miezul nopții! zise el murmurând ca pentru sine. De ce înțelegătorii ca și dușmanii urzirilor nevăzute ale puterilor oculte, au recunoscut că miezul nopții este ceasul



Un marinar german și un turcos din armata franceză îngrijii într'un spital din Belgia

fatal când mintea omenească nu-i cu desăvârșire liberă? Oh, când te afli într'o tovarășie frumoasă și bună, când petreci cu veselie și cu iubire, ceasul trece, fără ca să-ți dea înfiorarea aripelor lui; dar dacă ceasul douăsprezece te surprinde în visare sau în meditare când ești singur cu tine însuși, în cortegiul amintirilor funebre, suferi consecințele ceasului acestuia de sahat care răspândește în jurul tău ca o ploaie de flori moarte, suflutele trude care au fost sufletele vieții tale și cari vin să încerce reînvierea lor în inima ta!

Se opri brusc, apoi, cu ochii deschiși, mari ca niște abise, cu o flăcără ciudată în fundul lor, zise fixând din nou pianul disecat:

— Mai ai scheletul?

Pictorul îl arătă, ascuns sub o pânză neagră, într'un ungher.

— Miroase, Ziem, a moarte urmă necunoscutul... Și ce întunec e!... Tu nu știi cât mă zbat în mine însumi împotriva visului acela urât în care simt nevoia furioasă de-a-mi mișca mâinile și în care le simt sfărâmate, inerte, nemișcate, îmi pare că nici o legătură nu le mai înlăntue, nici o putere din afară și că puterea mușchilor mi-e furată de o fatalitate intimă. Figuri hidoase se apropie de nemișcarea mea, mă strâng, mă înăbușe, fără ca să pot face ceva împotriva atingerii lor scârboase și mirosului lor de mort... Oh! moartea, moartea asta de care mi-e groază, o simt plutind în jurul meu, atingându-mă cu aripiile ei, în vreme ce ținut în pragul vieții, eu rămân pradă fără apărare!

„Vezi tu cum se mișcă capacul durerii pus peste lume? Se ridică ici, se lasă acolo, zdrobește rând pe rând pe unii și pe alții, și nu-i clipă să n'auzi urletele ființelor omenesti sfărâmate de grozavele chinuri fizice sau morale.

„Văd mulțimea de nenorociți, infirmii și paralizicii cari nu mai pot dori aerul liber al câmpiilor și munților, cari nu mai pot dormi pe lăba primăverii cu ramuri înflorite sub căpătâi; mișcarea înaripată a zburat departe de ei, și nu mai au în lumea asta largă decât locul pe care îl ține trupul lor lipit între două cerșcafuri. Văd, pe alocuri la orizont măcelurile fumegânde ale războiului și pretutindeni, nenorociții cu carnea zdrobită de carle grele, smulsă de angrenajurile mașinilor puternice, țifată de febrilele operatorilor, revăind însureziți, membrele lor deslipite și alcătuid o parte de

ființe cari urlă după partea cealaltă care s'a dus. Văd pe nenorociții veniți după plăcere sau după durere, închiși deodată într'un cerc de flăcări; focul nu i-a atins încă asfixia nu i-a înăbușit și totuși părul lor sfărâc și cărnurile li se topeșe, vii încă, ca niște grășini. Văd auafragații, pierduți pe mare sobluta uriașă; se agită nebuni de valul străveziu, și știu totuși că se vor scufunda îndată, că vor avea deasupra lor masa abisului, și că spre a băga puțin aer în piept, sforțarea mașinală de a aspira viața îi va face să aspire moartea. E sarabanda înfiorătoare a morții, e ecoul urletelor supreme cari ritmează un ceteru *marș funebru*...”

Cele din urmă cuvinte i se stinseră într'un gemăt. Scena care urmă fu mare, grozavă, dureroasă. Palid, cu ochii nespus de măriți, luă un cearșaf, se așeză pe el ca într'un linciu și lipit de pieptul lui gâfâind, ținea strâns scheletul, spectrul care de atâtea ori îi străbătuse visurile. Lampa pusă pe o etajeră lăsa să cadă deasupra înălțurii acesteia dintre om și moarte o lumină care făcea să tremure umbre fantastice.

Pictorul închise ochii. Ametit se simțea înecându-se într'un fel de lumină hidoasă care, cu toată crispăția voinței lui îl atrăgea ca o pradă. Un ceva străin se strecură în el, risipindu-i personalitatea.

Deodată fu zguduit până în fundul sufletului: în tăcerea atelierului, pianul împrăstia note largi, lente, sfărâmate, adânci. Era o muzică neașteptată, o simfonie tragică, dureroasă, izolată. Era o însurire de tânguirii convulsive cari se răuceau în melancolia înspăimântată a unei viziuni.

Pictorul bălbăi câteva fraze dezordonate, gura i se strâmbă de groază, un suflu aspru îi șueră între dinții cari îi clănțăneau. Toate lucrurile luară în jurul lui culoarea morții. I se păru că moartea era pretutindeni, că, fără să-l fi văzut până atunci, era un vâl negru care acoperea totul, care era întins și peste el și că trăia tocmai atât cât îl trebuia să știe că e mort. Și în timpul aceste marșul funebru își unea notele risipite, înlăntuindu-l și târându-l în hora-i infernală.

Era în armonia acia horecătului unui gătlej în care moartea își vărase unghiile. Era cântecul de sărbătoare al ținutului în care Moartea ale cărei oase zdrăngănesc, își duce

carnavalul macabru, și în care, vioarele schelete, cărora oasele le servesc de arcuș, fac să geamă în măsură nervii ușași ai cadavrelor, în timp ce sar picioarele fără carne și răd gurile fără buze...

Notele se făcuseră tot mai rare, tot mai stinse. Și când ultimul acord muri, artistul închise ochii și într'un strigăt ca și cum sufletul i-ar fi ieșit, leșină...

Tânărul acesta plâpând și exaltat, care avusese o inspirație așa de genială și de nebună se numea Ciopin și improvizația lui fu numită mai târziu „Marșul Funebru”.

Convorbiri științifice

Cosmogonia modernă

Intr-o nouă bibliotecă, a apărut o traducere intitulată „Cosmologia modernă și credința în Dumnezeu”, traducere de D. Cornilescu, după un oarecare G. Hilbert. Bine înțeles, te aștepti la o descriere a cosmosului judecând după titlu, dar nu, autorul și după el, traducătorul, confundă cosmologia cu cosmogonia. Nu cred că se va putea susține că e o simplă ceartă de cuvinte.

Mi-ar fi greu și poate e și lucru prea delicat, ca să despart erorile astronomice ale autorului de ale traducătorului. Mă voiu mărgini a le semnala.

Așa de pildă, vorbindu-se despre planete găsim că sunt botezate „stele”.

Această expresiune nu e vagă, aruncată la întâmplare, ci întrebuințată în mai multe rânduri, spre disperarea muzei cerești. Soarele nostru se mișcă, spune cărticica în chestiune, spre constelația Hercule (în realitate spre un punct de lângă steaua Vega din constelația Liriei), spun autorul și traducătorul, adăugând că această iuteală e de 57 km. pe secundă! Adevărul e că toate socotelile dau numai 20 de km. pe secundă, restul de kilometri pe secundă servind sborului imaginațiunii bietului domn Hilbert.

De unde scoate apoi că nu ascultă cometele de legea gravitațiunii universale, nu știu. E mai sigur că autorul și-a pierdut vremea cu alte studii de cât cu cele astronomice de care și bate joc așa de neelegant.

Cometele sunt atât de ascultătoare, așa de sensibile, în cât atunci când vrei să afli momentul exact al întoarcerii unei comete la perihel (cea mai mică apropiere de soare), trebuie să ții socoteală de influențele perturbatoare ale planetelor asupra ei, ceea ce confirmă și mai frumos marea lege a gravitațiunii universale. Sunt comete, care din cauza influenței planetelor, se întorc în răgășele noastre, cu sute de zile mai de vreme, sau mai târziu, dar tot potrivit calculului astronomic. Dacă Mercur apoi nu ascultă de calcule e și aci o cauză perturbatoare, un inel de asteroizi ce se învârteste între Mercur și soare.

Tot d. Hilbert spune cu mare incredință, că e o chestiune de întâmplare, dacă dintr-o nebuloasă se naște o stea, sau o nebuloasă neregulată. Aceasta nu ar pricepe — nimeni din cei care se ocupă cu astronomia, o pricepe însă cei pe care astronomia îi interesează dar din alte motive de cât plăcerea de a fi om cult.

TEMPORA MUTANTUR

Trecut! În nopțile de vrajă, de feerie și lumină,
Când singur stau pe prispa casei și mă cufund, ca 'ntr'un abis,
În lumea ta fără de prihană ce-ai dea doruri dragi a 'nchis,
Îmi par că picură pe suflet și moare-un cântec în surdina.
— E cântul tău, copilărie, ce mi pare azi necunoscut!

Tu doar m'ai legănat odată, pe albe roze de Sivaz
Și mă purtai prin altă lume, de vis și-eterne primăveri
Și'n sufletu-mi nu pătrunse regretul vajnicului ieri...
Tu doar m'ai pus în mână lira și-mi dăruiseși un Pegaz,
Cu care m'avântam spre stele, să fur, ca Prometheu, scânteeea
Și nici nu m'adăpase-afumcia, cu dulcele-i venin, femecea,
Cu crucea 'n spate nu suisem al vieții dureros calvar!

Tihnit, păzeam comoara singur, străin de lume și de slavă,
Comoara de iluzii sfinte, d'adolescent naive visuri
Ce astăzi mi-amintește omul cu pământene paradisuri
Ce nu gustase distilata, deșertelor dorinți, otravă
Și nu și-au răstignit Christosul ce moare 'n stradă huiduit!

Trecut, mai stăi o clipă 'n cale-mi.— Tu lună blanda nopții Doamnă
Ce versi melancolie dulce, dutoasă, în nopțile de toamnă,
În sufletele pustiite și faci să defleze 'n treacăt,
Convoiul de-amintiri pribege, stații din neguri de morminte,
Mai stăi senină sus pe boltă..., visând să nu mi aduc aminte,
Cât sint străin acum de mine, de fericirea ce ne minte!

Victor Hortopan

REGELE ALFONS XIII

Scenă din copilăria lui

Sunt apoi nenumărate alte erori științifice, care numai folos nu pot să aducă cuiva. De ce autorul face acest lucru, de ce traducătorul a ales o asemenea lucrare plină de nerozii științifice, nu știu. Știu însă că astfel prezentată, știința, singurul bun al omenirii, e înjosită, ceea ce nu e o faptă frumoasă.

Am mai citit așa ceva în ultimul număr al *Revistei ortodoxe*, tot o măcelărire a adevărilor științifice. Lipsa aceasta de cultură e o adevărată crimă.

Se străduesc atâția oameni de seamă pentru progresul omenirii, pentru ca alții să-i opună bariera formidabilă a ignoranței. Noroc că știința e o forță a cărei intensitate sporește pe zi ce trece.

Victor Anestin

Alfons XIII. viciul suveran al Spaniei, când era copil fu închis, într-o dimineață, ca pedeapsă. — spune ziarul *Varietas* — în cabinetul negru. Pentru prima dată regina recurgea la o astfel de măsură în contra copilului neascultător.

Strengărușul, foarte impresionat, începu să țipe să dea din picioare, să bată cu pumnii în ușă. Dar, văzând că toate încercările lui sunt deșerte și că augusta-i mamă rămânea surdă la protestările lui, micul Alfons își umplu plămânii de aer și strigă cât putu de tare:

— Trăiască republica!



Respingerea germanilor peste Yser

DIN DRAGOSTE

de ANA CODREANU

În fundul odăiței curate ca un pahar, zace pe un pat alb Văsișor, fata Nastasiei, țiganka. Dintr-o pernă și cearșeafurile ca spuma, cu horbote impletite toate de mânuțele harnice ale bolnavei, chipul ei palid răsare ca o floare de nufăr, în bătaia flăcării de lumânare ce-i arde la cap.

Vasilica, Văsișor, cum o botezaseră de drag Oteteleşeni, stăpânii Nastasiei, la care crescuse fata, era numai de șasesprezece ani.

O crescuseră boerii ca pe copilul lor. Nu mai puteau de dragul ei, unde o vedeau așa cuminte și harnică. Și biata mamă-sa, rămasă văduvă cu un băiat și cu fata asta, se uita la dâșii ca la niște icoane. Drag îi era țigăncii și Ion, băiatul, dar Văsișor îi era una cu lumina ochilor.

„Ei, Văsișor, îi ziceau adesea boierii, pe tine o să te mărităm cu un Făt-Frumos...”

Îi creștea inima Nastasiei când o vedea atât de iubită, atât de răsfățată.

„Ehei, Făt-Frumos are să aștepte mult și bine, zicea ea. Nu-i dau eu fata cu una cu două...”

Dar Făt-Frumos n'a așteptat. Intr-o bună zi, Ion, un țigan tânăr, frumos, voinic, cu ochi de foc și plete de voivod, a întâlnit pe Văsișor pe stradă, când punea o scrisoare la cutie.

Trupșorul mlădiu, genele lungi, sprâncenele ascuțite de sub care aruncau scântei ochii fetișcanei toate astea îl săgetară pe Ion drept în inimă și vorba cântecului:

Ochii și sprâncenele

Fac toate dragostele.

Văsișor se ducea în fiecare zi să pună la cutie scrisorile cucoanei. Și, de câte ori se ducea, îl găsea pe Ion lipit de zidul în care era bătută cutia.

Intr-o zi, flăcăul a prins-o de mână. Ce i-a spus, ce nu i-a spus, Văsișor a început a visa numai pe țiganul cel voinic, cu ochii de jeric și dinții de fildes.

„Nastasio, Nastasio, ce are fieta de la o vreme încoace, zicea cucoana. Parcă nici nu mai e în mințile ei; o strig și n'audă...”

— O fi amorezată, glumia boerul.

„Doamne, cucoanașule cum vorbești cu păcat. Cum, Doamne iartă-mă, să fie amorezată la doisprezece ani! Cine se uită la un copil...”

— Ehei, nu te prinde! fetele voastre, țigăncile, la doisprezece ani sunt mai legate ca ale de boer la douăzeci. N'o vezi ce voinică e, ce sân, ce solduri a făcut?”

— Ia să nu mi-o deochiafi, cuconiță...

Stăpânii glumeau. Nastasia stingeă fetei cărbuni de câte ori o vedea dusă pe gânduri. Îi legase o fundă roșie la coadă, să abată de asupra-i deochiul.

Intr-o seară, cucoana strigă pe Văsișor s'o descheie la rochie. Asta era slujba fetei, de când intrase mă-sa la Oteteleşeni. Văsișor nicăeri. Caută 'ncoaci, caută încolo, ia-o de unde nu e. Se noptase bine și fata nu se arăta.

Nastasia plecă, nebulă, pe stradă, întrebând slugile de prin vecini, care-i cunoșteau fata.

— Nu mi-ai văzut fata?

— Am văzut-o, îi răspunse o unguroaică, mergea de mână cu un flăcău, un țigan tânăr.

Pe țigancă o săgetă în inimă.

Se întoarse acasă, unde în hote de plâns își destăinui nenorocirea ce-o lovise către stăpână-sa.

Noaptea, aceea a fost un chin. A doua zi, un om intră în curtea Oteteleşenilor și chemă pe țigan-

că da partea fie-sei. Mai mult zburând se duse biata mamă până la cărciuma unde o așteptau Văsișor și flăcăul cu care fugise.

— Căine, strigă ea cum îl zări, repezindu-se cu pumnii la el. Dar fata i se puse paravan; două vorbe, două, atâta șoptiră buzele ei, care înghețară pe Nastasia.

— „Mi-e bărbat“.

Ce era să mai facă? S'au dus acasă cu toții și a rămas fata să vadă de gospodărie. Acum era nevastă. Ion muncea ziua la binală și seara venea la nevastă cu câte un dar: o panglică, o floare un ac de păr cu pietre, un inel. Din zi în zi, fata era mai îndrăgostită de țiganul ei.

Ținu viața asta vre-o doi ani până când Văsișor născu un băiat. Copilul muri curând, dar tânăra mamă rămăsese slabă. Ce vrei? Un copil să fie mamă. Ion din zi în zi prinse a se depărta de ea. Pusese mâna pe el o altă fată, voinică, sănătoasă și cu ceva zestre. Incepuse a veni acasă despre zori, se lua la harță cu Văsișor, cu soacră-sa, care de când i se bolnăvisse fata, țesuse de la stăpân. Intr'o seară nu mai veni de loc, a doua, a treia zi iarăși. Plecase din mahala cu noua nevastă.

Văsișor se topia ca o lumânare de ceară. Ofta toată ziua cu ochii duși pe geam. Incepu să tușască, o tuse seacă ce-i sguduia tot corpul.

În trei luni de zile se făcuse o umbră. Numai ochii rămăseseră de ea, ochii cari nu încetau să plângă.

— „Mamă, mamă, unde o fi el acu? De ce n'o fi venind?“

Nastasia își rupea părul din cap. Ion, fiu-său, umbra, turbat, cu un cuțit la brâu să dea de cumnatu-său, să-l aducă înapoi mort tăiat, dacă de bună voie n'ar fi vrut să se întorcă.

— „Surioară, surioară, las că ți-l aduce ție neica...“

Nu l-a mai găsit.

De la o vreme Văsișor nu se mai putu ridica de pe pernă. Nu mai mânca, nu mai gemea; doar pe la coadele ochilor i se prelungeau două șiroaie subțiri de lacrimi. Doctori, babe, ce nu se perindaseră la patul ei? Trimiteau Oteteleșenii zilnic s'o vadă doctorul.

— „Moare, moare de dragoste, zicea bătrânul învățat. Numai dacă ar veni înapoi bărbatu-său, poate s'ar mai scula.“

De unde să-l aducă?

Intr'o dimineată mamă-sa o întrebă?

„Văsișor, maică, nu vrei să mănânci ceva? Ți-a făcut maica o ciorbă de găină.“

Fata dădu să zică ceva, dar nu putu. Ținti ochii în tavan și rămase așa.

Nastasia eși în bătătură trăgându-se de păr, și răcnind: „moare, moare!“

Săriră vecinele, țigance toate. Și puseră în mână bolnavii o lumânare aprinsă. Dar sufletul, ars de dorul celui dus nu se îndura să părăsească corpul atât de tânăr încă. Două zile și două nopți arseră luminile de ceară una după alta.

A doua zi pe la amurg, ca prin minune, bolnava deschise ochii, se rezimă într'un cot și vorbi limpede, respicat.

— „Mamă, cheamă repede pe Ion să-i spun ceva că mă duc...“

— Pe frate-tău, maică?

— Nu, nu pe nenea, pe Ion al meu...“

Nastasia chemă câți-va flăcăi voinici, căci aduceau la chip și statură cu cel dorit. Unul după altul intrară la bolnavă.

— Nu-i Ion mamă, nu-i el; nu mă minți, n'auzi? Cheamă-l pe el, pe cel care mi-e drag, să-i spun ceva că uite, a venit frățura să mă ia și trebuie să plec.



Prizonieri austriaci la Petrograd

Cântarea României

*Tiso, de ce tremuri oare când Banatul îl livești?
Valurile spumegoase știu vre-o taină de demult?!
Și tu, Dunăre trudită, de ce groaznic te smucești
Când a'narul ginții noastre de pe malul tău l-ascult?*

*Voi Carpați, aduși de spate și de vremuri și nevoi,
Ciobănașii noștri ageri de-i chemați la sânul vostru,
Nu-nțelegeți că în zâmbet, îndrăgindu-vă pe voi,
A lor inimi ascund plânsul, plânsul lor și plânsul nostru?*

*Și voi brazde, impetrite de urgia mânei rele
Și de vremile păgâne, nu simțiți că din belșug
Lacrimi și sudoarea noastră, picături de sânge grele,
Stropesc trupurile voastre și că-i sânge și pe plug?*

*Tu câmpie fermecată, unde fluierul doinește
Străduirea ginții noastre, întristat, pierdut, în taină
Și voi crânguri inverzite unde glasul își vrăjește
Lân, duios, năduful zilei, îmbrăca-veți altă haină?*

*Voi biserici negrite și voi școale în ruine
Ce 'ndulciți de-atâtea veacuri limba noastră încheșată
In căsuțele iubite, prinse'n doruri și suspine,
Unde mamele torc lăna sau povestea blestemată,*

*Și voi ochi bătrâni de vremuri, aiuriiți, perduți în zare,
Ce pe prispa casei, mică, reaprindeți pe 'nserate
Doruri și gândiri de aur, voi scântei sfinte și rare,
Cui îi tâlmăciți voi oare rostul vremilor uitate?*

*Zare-albastră, zare-albastră, tu Ardealului să-i spui
Că mai are el tovarăși pe calvarul viețuirii,
Prinși în lanțuri și în lacrimi! Și... să-i spui că-s frați de-ai lui
Risipiți de vântul soartei, stinși de dorul înfrățirii!...*

*Jos tu munții îi dăramă, perii atbi tu le topește,
Gura Tisei o deschide, Mureșul îl răsvrătește,
Vrajbă Dunării mărește-o, fundul ei tu-l răscolește
Ca să se repeadă aprig valul care clocotește.*

*Ș'n torențele de lacrimi ce din ochi amare curg,
Și când sângele se 'ntinde ca roșeața în amurg,
Când urgia viscolește din hotare în hotare,
Zare-albastră tu înaltă România noastră mare!*

T. Teodorean

Până în crucea nopții, toți țiganii tineri din vecini trecuseră pe lângă patul bolnavei, căutând să-i aline focul și dându-se drept Ion.

Obosită, desnădăjduită, bolnava se lăsă iar pe pernă. Ceru un pahar de vin pe care-l bău cu lăcomie.

Vre-o două ceasuri se strecurară fără ca din pieptul ei să iasă vre-un gemăt, sau vre-o vorbă de pe buzele ei. O rază de nădejde prinse a încălzi sufletul mamei.

— „Poate o da maica Domnului să se scoale.“

În odaie rămăseseră câteva femei și Ion, feciorul Nastasiei. Pe chipul lui tânăr și frumos se citea durerea sălbatică și setea de răzbunare.

A șaptea lumânare ardea acum la căpătâiul bolnavei. De odată, în liniștea cea pe care numai duhul morții o face într'o încă-

pere, se auzi un oftat prelung. Apoi vocea slabă a tinerei bolnave prinse a îngâna un cântec, duios, adânc, ca și când ar fi pornit din pământul ce sta s'o înghită.

Arde lumina pe masă,
Cine mi-e drag nu-i acasă;
Arde lumina bine
Cine mi-e drag nu mai vine.

Odată cu ultimele accente, sufletul cel tânăr, chinuit, fript de dragoste și dor zbură, părăsind în sfârșit trupul copilei, din ochii căreia se prelingeau încă două și-roaie de lacrimi pe chipul incremenit de-apururi.

Povestea unui cap frumos

de I. DRAGOSLAV

La teatru, se juca „Dragoste biruitoare“ comedie-dramă în trei acte. Nu privește subiectul de cât că se sfârși așa: bărbatul înșelat pleacă, și nevasta rămâne cu prietenul, care — se înțelege — aveau să urmez esă se iubească înainte, iar bărbatul să-și caute alta, sau, să ia și el nevasta altuia, să se răzbune. Și în felul ăsta lumea să meargă din bute în bute, și să umple tribunalele de divorțuri.

Dar, nu vreau să vorbesc de asta; sfârșitul nu-mi place. Să-mi deie voie autorul să-l refac eu. Deoarece Popescu — cum îl chema pe îndrăgostit, a îndrăznit să fure inima femeiei celui mai bun prieten al lui. — prieten din copilărie, — ba, și să stăruiască cu nerușinare în dragostea lui, — când a dat de grozăvia faptei ce o făptuise, trebuia să se împuste; iar bărbatul să plece, și să-și lese nevasta în cea mai grozavă osândă și remușcare, pentru că a îndrăznit să răsplătească prin declarații de dragoste lui Popescu, nebuna iubire a unui soț, care nu-i îngăduia să iubească nelegiuit pe cel mai bun prieten al lui, și astfel să-i despărță pe cei doi prieteni. — ca frați — pentru vecie.

Așa că sfârșitul neplăcându-mi, piesa poate fi și uitată. În schimb, nu voi uita un cap frumos de femeie din statul L.

Pentru mine toate femeile tinere au câte ceva de seamă în făptura lor. Chiar cele mai urâte nu-s lipsite de farmec.

Unele făpturi, însă, nu știu — par'că D-zeu le-a turnat dintr'o bucată: nas, ochi, sprincene, tiparul capului, corp, gât, mâini, toate fac un tot, nedespărțit, țesut pentru a întrupa sfânta dorință a lui D-zeu: „armonia în frumos“. Altele din potrivă; capul unora par'că e furat dela un chip schilod. Mânile uneia dela bucăfăreasă, trupul alteia dela un cap slab de offică, și multe și multe, ca și cum firea într'un loc, ar fi zdrobit o frumuseță. În altul, ca și cum ar fi început să o refacă. Iar venind vorba de chipul din stal, era un tot turnat, țesut, ca și cum D-zeu ar fi zis: „Aice, mi-am desăvârșit arta, privește-o cântărețule; n'o lăsa să se ducă astă seară fără a nu gândi în tine ceva despre făptura ei. Ea e întruparea voinței mele, și eu am făcut-o pentru ochii tăi de scriitor, pentru a mă lăuda orbilor și surzilor să-mi cunoască puterea — și să nu cârtească“.

În adevăr, multe femei frumoase erau în sală, și cu multe găteți pe ele, dar asta era o lumină; — n'a orbit. Capul mic, nasul achilin, puțin cam curmat spre vârf, ochii aprinși scânteițori, pe obrazu-i îmbujorat, avea ceva de patimă, sprincenele arcuite se uneau cu fruntea ei mică și senină. În o poveste de pe alte lumi; gura ei mică, dădea un duh de obrăznicie, ce se citea pe buza-i de sus, îngeriță cu puținel pufos; iar părul căruat, părea



puđrat și căpușora-i mic ca un boș-tănel, pieptănat cu îngrijire, dădea eeva din făptura unei porumbițe cucuete. Până acum, rar văzusem o femeie cu părul cărunt și să-i șadă așa de bine. De obicei, tuturor oamenilor plini de sănătate și vioiciune, le șede bine cu părul cărunt, dar eu am văzut un bătrân de 85 de ani, cu părul alb ca argintul, cu dinții toți în gură și albi ca fildeșul și cu fața ca mărul copt, de nu-l dădeai pe un tânăr ros de destrăbălare și ogărjit de nesomn. El nu era un bătrân din ușa din cel de astăzi, ci un moș cumilate din uti fund de țară: carte nu știea, dar știea să spună, ce nici filozofii veacurilor nu își aminteau. Bătrânul ăsta m'a făcut să proslăvesc bătrânețea, și s'o primesc — la vreme — cu bucurie, nu cu rezemnară. Iar femeia încă tânără dar cu părul cărunt, m'a făcut să nu urăsc poezia acestui început de bătrânețe deși fața ei nu avea o cută. — Oare, copacii prinși de premoroacă, nu-s mai frumoși de cât cei învelți de floarea primăverei? — Nu-i și iarna cu cojocul ei de ghiță o poezie?

Dar e vorba, ca în ființa promorogită din stal, nu era iarnă: trupul mic, stunguit, și alb, era plin de mată, șburul vieții ajungea până la mine, îmi pătrunse sufletul, și simțeam în inimă, era cald, — mai avea tinerețe. Intr'o zi o bătrână de 60 de ani, îmi spuse — deși unele femei se feresc ca de foc a-și spune vârsta: — „Eu sunt de seizeci de ani, dar inima îmi e tot ca la 16 ani”.

Vra să zică omul nu îmbătrânește. Când moare sufletul își ia șbor, tot așa de tânăr și ușor, ca și când ar fi intrat întâi în germeul vieții. Și atunci, de ce să nu iubim bătrânii, de ce să nu ne apropiem de scântea lor, nu spre a trage alt folos — de cât, al vorbeii, și al poveștii unei vieți, care se va întregi tânără în veacuri, ce nu se văd. De aceea, să ierfăm crăilor bătrâni: — trăiesc o clipă, din scântea tinereții. Ce mare pagubă pentru tineri și ce mare pagubă pentru femeile care i-ar iubi. O recompensă, un „radio” celei din urmă scântei, și pe care o vom dori cu toții la vreme.

Dar să ne înturnăm la femeia cu părul ca și pudrat. Intr'un timp a văzut că o privește.

Femeile, știu mai bine de cât bărbății dacă s'frumose ori ba, dacă s'plăcut, ori nu. Și, fața i se înșenina; își ridică capul mândră în sus, apoi, și-l pleacă, și gâtul lunguiește, ca pornit din un singur bloc de marmoră. Se îndoi ca și gâtul unei lebede fără să se vadă ca la unele făpturi femeiești. — gropițe între ureche și ceafă, sau smârcuri iar pe la umere parcă nu era de oase, așa erau de pline și de netede; în vreme ce gâtul se ridica, se îndoaia, de pe ele ca isvorât din întregimea cărnii.

Toată seara am privit-o. Mă hrănea sufleteste, trăii sub întipărirea unei noutăți, a unei noi povești a vieții, fără să simt altă ceva de cât, trecerea unui nou suflet pe lângă mine. La oșire, s'a pierdut cu un ofițer în vrăstă într'o trăsură, pe ulițele rău pavate ale Capitalei. Se vede că-i era soț. Ce are a face? La Sinodul de la Niceea sfinții părinți ai bisericilor din lume, au desbătut și chestia păcatului cu gândul. Și toți au hotărât, că păcatul cu gândul trebuie pus între osânde. Singur Sfântul Ion, Gură-de-aur, s'a rosit împotriva. Dar sfinții cu glasurile lor multe l'au biruit. Atunci, el a dat o masă, cu tot soiul de bucate bune, dar slujitorii de și veneau cu tăvile încărcate, numai le treceau pe dinaintea moșafirilor, de rămăneau ceia numai cu mirosul, și se minunară: „Ce-i asta? Sfințe — ori „Patriarhă” — cum i-a fi zis lui sfântul Ion.

— „V'ați săturat? fi întrebă proșfântul.

— „De unde? făcură ceia.
— „Apoi, dacă nu v'ați săturat, le răspunse sfântul, de ce osândiți

pe cei, ce păcătuiesc numai cu gândul? Oare mirosul bucatelor, vederea bucatelor, e tot una cu sațul lor?”

Asta l-o opărit pe prea sfinții, și i-a făcut să șteargă păcatul cu gândul din canoanele bisericei.

Așa, și eu, ochii mei însetați vecinic de poezia frumosului, ei au ales capul frumos din mulțime; iar sufletul meu, după ce l'a scociorât în amănunțime, și i-a plăcut, l'a lăsat să se ducă, luându-i numai parful-mul ce răspândise aceea ființă în jurul-mi, mulțumirea culegerii unui noutăți la frumusețe, și-atât!... Incolo, nu-mi pasă de oi mai vedea-o ori ba. Dar a rămas o noutate.

Eu până acuma, de atâtea ani de când bat trotuarele Bucureștiului, de când colind bodegile și terasele, unde intră lume destul de bună, de când pătrund cu ochii sutele de trăsuri de pe calea Victoriei, în care se ierfesc atâtea capete strengărești de coconite, n'am văzut-o. Alte suflete, întâmplător, iar s'or părănda, și cine știe de unde va răsări iarăși ca să-mi hrănească o clipă gândul, să-mi hodlinească sufletul, așa de bântuit câte odată, așa de slab și de îndurerat, că nu știu cu ce să-l mai alin, cu ce să-l întăresc.

ARTA ȘI ARTIȘTI

Expoziția pictorilor D. Florian și O. Cantini

Rotonda Ateneului, din lipsa altor săli de expoziție, mai favorabile și lucrărilor expuse și puținței de a fi bine văzute — a trebuit să primească, iarăși, între pilășirii ei, pancourile unor noi expoziții de pictură.

E vorba de expoziția de curând deschisă în Rotonda Ateneului de pictorii D. Florian și O. Cantini.

Cel dintâi este o veche și plăcută cunoștință a publicului nostru amator de artă, care l'a apreciat mult în trecutele expoziții și mai ales în expoziția bogată de acum un an când artistul se poate spune că și-a cucerit un loc definitiv în mișcarea noastră artistică.

Și cu bucurie trebuie să constatăm că în expoziția actuală, pictorul de marine D. Florian, nu numai că a întărit credința tuturor într'un temperament adevărat de pictor de rasă, dar a și reușit să se impună luării aminte a celor mai exigenți cunoscători, cari s'au grăbit să-și arate simțimintele adevărate față de acest artist.

Destul e să amintim că însuși d. Simu, ilustrul întemeietor al muzeului ce-i poartă numele, a achiziționat două lucrări, de o reală valoare — „Coasta de la Prinkipo” tratată cu toată bogăția de colorit a unei palete calde, și „Bănci de pescari” — o fină impresie crepusculară de culoare — ambele lucrări realizate cu un sentiment al naturii demn de un pictor de mare valoare.

Citez apoi „La Barieră” — un minunat efect de zăpadă, în care pictorul dovedește pe lângă discernământul culorii și o putere de observație și de notare a elementelor constitutive din orice peisaj,

ce-i dau dreptul să atace cu siguranță asemenea subiecte.

Lucrarea aceasta achiziționată de d. dr. Djuvara, un alt fin amator de artă, și poi „Plaja de la Mamaia”, o lucrare de dimensiuni și de o necontestabilă valoare, ca tehnică a execuției și ca sentiment al naturii, lucrare achiziționată de d. Pușcariu, și apoi alte pânze achiziționate de d-nii Pușcariu, Crăiniceanu, Popovici-Hațeg, d-na Martha Luca etc., etc., sunt atâtea dovezi că picturile marine ale acestui artist de temperament sunt mult prețuite de cunoscători.

De altminteri desinvoltura cu care își tratează artistul toate lucrările sale, ușurința realizării desenului și apoi a justeii valorării, necesare oricărei lucrări, arată cu prisosință că sforțările îndelungate ale acestui pictor de carieră au fost încoronate de succesul meritat.

Tratarea din ce în ce mai pas-tuoasă, deci din ce în ce mai liberă dovedește descătușarea artistului de orice influențe ori cât de trecătoare.

De aceea cu expoziția aceasta pictorul D. Florian a răușit încă odată să se impună atenției cunoscătorilor, căpătându-și răsplata cuvenită prin numeroasele pânze reținute de cele mai exigente personalități ale lumii amatoare de artă, dela noi.

Succesul acesta ne bucură cu atât mai mult cu cât e vorba de un talent românesc, a cărui dezvoltare o urmărim cu plăcere, încă dela întâile-i manifestări — de acum vreo cincisprezece ani.

Ceea ce-i dorim pictorului Florian este ca, prin muncă îndărjită să-și urmeze studiile în mijlocul naturii, căpătând, an cu an, și expoziție cu expoziție o însemnă-

tate din ce în ce mai mare în mișcarea noastră artistică.

*
Celălalt exosant pictorul O. Cantini italian de origine, însă de multă vreme așezat la noi și prețuit pentru numeroasele și reușitele lucrări de ară decorativă, este un artist în toată puterea cuvântului.

Aceasta o și denotă numeroasele capete de studiu, meticolos studiate și realizate cu multă consistență coloristică, ceea-ce dovedește un simț viguros al carnației.

Tratarea sinceră a unor asemenea subiecte, exigente în genere, și ușor îndemnătoare spre panta inițiațiilor, fi dă prilej artistului să puie în valoare calități incontestabile de paletă și soliditatea unui desen, demn de un bun anatomist.

De o frumosă încurajare s'a bucurat pictorul italian Cantini, alături de colegul său român; și, nu fără mirare trebuie să constatăm că, printre cei ce au încurajat pe artist n'am zărit nici măcar numele unui compatriot al său, din numeroasa colonie italiană din Capitală.

Până aci socoteam că numai noi românii suntem incapabili de o adevărată solidaritate socială, însă se vede, că această meteahnă este un apanaj al pooarelor de gîntă lină.

Ori-cum, pictorul italian Cantini poate fi mândru, că și-a găsit admiratori, și o reală încurajare la activitate printre noii săi concelăteni.

Ion Graia.

CRONICA VESELA

Pe jumătate (din rusește)

Doi negustori ruși buni prieteni s'au întâlnit după o lungă despărțire și s'au hotărât să facă un mic chef, cu condiția ca să plătească tot ce vor consuma pe jumătate.

Se urcară deci amândoi într'o trăsură și se duseră la un restaurant de lux, cu un aquariu în mijlocul salonului.

— Băte, adu repede o duznă de sticle cu șampanie! Ivan Simionovici, plătim pe jumătate, nu? Pe jumătate!

După ce goliră câteva sticle, prietenii începură să ametească.

— Simion Ivanovici, ce zici, hai să încercăm câteva sticle în oglindă.

— Să le încercăm!
— Pe jumătate, nu?
— Natural, pe jumătate!
Câteva sticle izbiriă oglinda, care se prefăcu în țandări.

— Cât costă?
— Trei sute de ruble.
— Ia-ți banii!
Mai băură ei, până se făcură criță.

— Simion Ivanovici, ce zici, hai să încercăm și câteva sticle în aquariu să vedem cum vor înotta pești pe podeală.

— Dă, în el.
— Pe jumătate, nu?
— Pe jumătate!

Sticlele sboară în aer și izbesc aquariu, care se sfărâmă. Apa curge pe podeală; pești, raci, broaște țestoase de apă, începe să sară și să moate pe jos.

— Cât costă aquarul?
— Opt sute de ruble.
— Ia-ți banii.

În acel moment intră stăpânul restaurantului.

— Ivan Simionovici, hai să-i ardem câte un pumn peste fălci.

— Să-i ardem.
— Pe jumătate, nu?
— Pe jumătate.

Câți va pumni ard obraji stăpânului!... Sar chefnerii, o luptă se

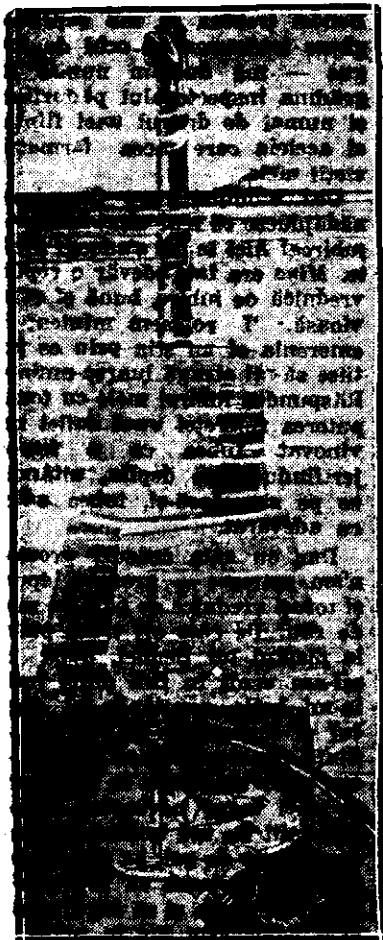


Pescuirea torpilelor

Începe. După câteva minute, cei doi prieteni zac întinși afară în stradă, în fața restaurantului. Unul din ei se ridică încet pe o ră-nă și spune celuilalt:

— Ivan Simionovici, simt, dragă prietene că o coastă, mi e nu-mai jumătate!

— Toate'e pe jumătate — îi răs-punse tovarășul de chef!



Periscopul cu ajutorul căruia submarinele pot vedea suprafața mării

Dom' Plotonier Orfanu

— Amintire —

Încă numi-a dispărut din min-te. îl văd ca atunci: scundac, cu mustățile lui „a cală”, un nas roșu și o privire liniștită, liniștită de tot, care nu-ți spunea nimic.

Dese ori dom'plotonier se în-frupta cu sângele domnului și a-tunci: să te fii! filozofia cea mai adâncă eșea de pe buzele lui în-setate.

Recunoștea și el păcatul ăsta. — dar fiecare om cu păcatul lui, — era vorba care'l consola totdeauna.

Toți din companie țineam gro-zav la dom'plotonier și adese ori la „baclaria(i)” dom'plotonier, ni se adresa cam astfel:

— „Popescule, împrumută-mi o țigare — pân'de seară. — și ca să nu pară că a venit numai pentru seopul acesta, pe de alta pentru a-ți arăta că el nu disprețuește pe inferiori, începea să înșire din pă-surile lui:

— „S'a dus bătaia — s'a dus meliția dom'le”!

Să fi văzut d-ta disciplina și ce însemna sergentul major acum 3-4 ani, — nu mai departe. Lasă că în fi-te-ce lună se știa cadouri din soldă, — dar la Crăciun! Ah! măicuța mea! Magazia era în-cărcată de trandafiri, limbi afu-male, ouă și altele de acestea cu cari mai făceam și negoț.

Nu-ți mai spun de vinuri. — ba și cămăși de borangie cu fluturi aurii veneau sergentului major — știi ca o mulțumire.

Și știi de ce?... Pentru că sol-datul era convins că sergentul ma-jor e tatăl companiei.

Eh! dom'le — d-lră ați apucat

vremuri de feteire de când cu 902¹⁾.

Mi-aduc aminte că odată — nu știu din ce cauză dom'plotonier dete unui căprar două palme de răsună cazarma.

— „De ce dai, dom'plotonier, răspunse căprarul semet, uite ce serie „ordinul de zi”...

Orfanu n'a putut grăi un cu-vânt, făcea spume de mânie și a plecat injurând — unii șopteau că mereu repeta:

„S'a dus bătaia — s'a dus meli-tia”!

A doua zi tabloul cu ordinul de zi nu mai fu găsit în companie — dispăruse.

Căpitanul observă lucrul acesta și fiind sigur că numai sergentul major comisese o asemenea crimă, nu zise nimic.

Se apropia inspecția generală de primăvară.

Tabloul nu reapăruse în compa-nie. Căpitanul chemă pe orfanu și-i spuse, blând ca tot-d-auna:

— „Orfanule, să pui ordinul la loc, avem inspecție — și de...”

— Dom'le Căpitan... vroi să vor-bească ceva Orfanu, — dar cuvîn-tele îi înghețară pe buze. Și ca un serv credincios urmă cu glasul stins: am înțeles. Când a ieșit din cancelarie, l'am văzut. Cu ochii în lacrimi, îmi șopti:

„S'a dus bătaia... s'a dus meli-tia — dom'le”! De atunci n'a mai zămbit dom'plotonier Orfanu.

Jack Căpitanul

Viața artistică și literară

Garofele roșii de Claudia Milian. Ca un contrast vădit între preo-cupările actuale, pline de duhul războiului, au apărut *garofele roșii* ale d-nei Milian-Minulescu.

Acest volum are pe lângă far-mecul musicalității versurilor și sinceritatea unor viziuni de ade-vărată poezie, din înfinitatea su-fletelor noastre.

Garofele roșii alcătuiesc primul volum al scriitoarei, dar afirmă însușiri puternice de fecund talent literar. Impresionează mai ales forma artistică a imaginilor și tonul expresiv al simbolurilor din versurile scriitoarei.

Primăvara literară de Soveja. Volumul acesta, scos la lumina vi-trinelor cu câțiva timp numai în-aintea primăverii veritabile, con-ține articole vechi ale d-lui Soveja.

Volumul după cum însuși titlul indică, atinge mai mult latura morală a literaturii. Poate asupra acestui subiect s'a scris suficient, d. Soveja însă are darul de a pă-rea interesant prin forma plină de imagini nervoase, aproape iritate, care nu îngăduie nicio concesie.

Autorul strângând în volum ob-servații și note literare făcute în intervalul dintre 1905—1914, do-vedește, că a rămas statornic în credința sa, că „toți scriitorii noș-trii cei mai mari și-au întors ochii spre poporul nostru, făcând să răsune în scrisul lor, o notă alăt de limpede”.

— Aceasta ar fi primăvara li-terară, — „când nu artistul își alege subiectele, ci subiectele îl aleg pe el”. Dar aceste subiecte vor fi puternic tratate, numai a-tunci când ele fac parte vie din sufletul poporului, din conștiința națională adâncă.

¹⁾ 902, înțelegea ordinul de zi al Regelui din 10 Mai 1902, prin care se oprește cu desăvârșire bătaea în armată.

Abu-Hasan de Carageale. Un volum de Carageale oricând este o *podobă artistică*. În nervoasele noastre vremuri, este și o lecție minunată. Seninătatea formei, predilecția lui de a spune numai ceiace trebuie, stilul așa de lim-pede, sinceritatea expresiilor lui sunt motive, care ar trebui să pătrundă cât mai adânc în scrisul de azi și de mâine.

Nuvela Abu-Hasan, inedită, ală-turi de celelalte publicate în Uni-versul, sunt pagini, care fie prin duioșia lor, fie prin umorul, sau ironia lor sumbră, determină stări sufletești de adevărată în-cântare estetică.

De Alice Călugăru nu se mai vorbise nimic, părea uitat talentul acestei scriitoare, deosebită între prea puținele talente feminine.

În timpul din urmă i-am găsit numele sub o poezie „*Nuferii*” scrisă cu sinceritatea primei tîne-reți.

Opera, pe care o așteptăm și-a anunțat manifestări wagneriene în cursul lunii Aprilie, sub măia-stra conducere a lui Enescu.

Se proiectează reprezentării la Național din Lohengrin și Tan-häuser cu Vrăbiescu, Atanasiu, Costescu, Folescu, Pătrîiu, d-nele Triteanu, Drăgulinescu, etc.

Va fi oare?

Bart.

Pictorul Ținc deschide astăzi expoziția sa la Ateneu. Expoziția de pictură va rămâne deschisă în tot cursul acestei luni.

Din „*Buletinul Seminarului pe-dagogic universitar din Bucu-rești*” a apărut acum No. 2, care cuprinde interesante articole de pedagogie experimentală.

La Teatrul Național este astăzi un festival artistic dirijat de ma-estrul George Enescu.

Se cântă wagnerianul *Parsifal* cu concursul Tenorului R. Vră-biescu și al baritonului I. Atana-siu.

Expoziția „*Tinerimei Artistice*” se va deschide, anul acesta, pe la 29 Martie. Se crede că vom avea și anul acesta *Salonul oficial*.

Pictorii Ciurdea-Steurer au des-chis la Craiova o expoziție de pic-tură și desen care va ține câteva zile.

Expoziția aceasta e cu mult mai bogată de cât aceea care a fost în București.

Pictorul Bulgăras, care se află acum în Italia, va expune din lu-crările sale la expoziția societății „*Famiglia Artistica*” din Milano, unde s'a înscris ca „*socio*”.

Comisiunea instituită pentru organizarea Operei Române și-a ținut săptămâna trecută, prima ei adunare, la ministerul instrucțiunii, sub președinția d-lui ministru I. G. Duca.

Joi seara va fi la Ateneu un fes-tival muzical dat de d-ra Elena Drăgulinescu cu concursul maes-trului George Enescu.

Se vorbește mult de noua con-soră botezată „*Arena literară*” și care apare sub direcțiunea poeti-lor Ion Pavelescu și Oreste.

O să fie, probabil, un fel de bu-letin oficial al *Salonului literar*.

Sacul cu glume

Cumpărase cucoana un gramo-fon și poftise prietenii și priete-nele să-l asculte. Mai pe urmă, veni și servitoarea să ceară ceva cucoanii și se opri în prag ascu-lând cu gura căscată. Cucoana o văzu și o trimise înapoi în bucă-tărie să aducă ceaiul.

— Vai, cucoană, da cine a cân-tat așa frumos în cutia aia?

— Băjenaru, îi răspunse doam-na, artist dela Opera română.

A doua seară, când avea să continue concertul gramofonului pentru altă serie de invitați, cu-coana văzu, la spatele trepidului pe care era așezat aparatul, un scaun.

— De ce ai pus scaunul aici? întrebă stăpâna severă.

— Apoi ca să șează pe el, răs-punde sluga miloasă, draguțul ăla de Băjenaru care ieri a cântat toată seara în picioare.

Un pictor modernist vânduse, unei cucoane mare amatoare de pictură, un tablou apelpisit re-prezentând un peisaj cu copaci mari roșii, care, în mijlocul unei pajști cu iarbă galbenă înălța spre cerul vântat, crăci goale și răsucite.

După câțiva vreme, cumpără-toarii i se păru că tabloul era prea neînșufletit, și puse pe un alt pictor să-i așeze o pereche de oameni pe drumul care cotea pe după copaci.

Acesta din urmă, se întâlni cu emulul său modernist, și-i spuse:

— Știi că m'a pus doamna cu-tare să completez tabloul tău cu doi țărani porniți pe drumul...

— Drumul, care drum? excla-mă modernistul îngrozit. Du-te de-i ia repede de acolo că altfel se înecă. Drumul ăla nu e drum, ci riu.

Unul dintre marii noștri oa-meni politici se oprește într-o zi la o bărbierie modestă să-l radă, Bărbierul îl recunoaște și-și dă toa-te silințele să-l servească bine. Dup'aceea lingușitor:

— Știi, d-le, am un album, în care pui pe mușterii mei să'mi scrie câte ceva. Te rog, pune'mi și d-ta un cuvîntel că de, recla-ma, mai ales dela d-ta, e lucru mare în ziua de azi...

— Bine, bucuros, răspunde ilus-trul politician. Ia condeiul și scrie: „M'am ras, în acest salon, și n'as fi crezut niciodată, dacă nu mi-ar fi spus'o, că o mână de om trăgea cu briciul pe obrajii mei”.

— O, mulțumesc, cucoane, ex-clamă artistul capilar, mulțu-mesc. Dar, mă rog, cu ce vi s'a pă-rut că v'am alins obrajii?... — Cu pila, onorabile, cu pila.

A apărut

IERUSALIM

DE

V. MESTUGEAN

Descrierea completă a orașului sfânt și împrejurimilor, cu nume-roase ilustrații, pe hârtie velină.

Prețul 1.50

La librării, depozite principale de ziare și la Administrația ziaru-lui „Universul”.

ADALBERT DE CHAMISSO

Pașaniile lui Peter Schlemihl

Roman tradus de B. MARIAN

— URMARE —

Trimiseseam înainte pe credinciosul meu Bendel cu câțiva saci de aur, spre a-mi pregăti o locuință potrivită pentru mine în acel orașel. Aurul pe care l'arunca cu nemăsură, cuvintele întortochiate pe cari le întrebuiam în privința bogatului străin care avea să sosească, fiindcă nu voiam să-mi pomenesc numele, toate acestea făcuseră pe acei oameni cum se cade să aibă păreri ciudate despre mine.

Cum fu gata casa pe care mi-o alesese, Bendel veni iar la mine și călătorirăm împreună.

Ajungând la o milă de oraș, surâm opriti, pe o întinsă piață luminată puternic de soare, de către o mulțime în haine de sărbătoare. Muzica cânta, clopotele răsunau, tunul bubuia! Răsună vădăhul de strigăte de bucurie. Înaintea usciorăi trăsurii veni o ceată de fete foarte frumoase, printre cari se afla una care le întrecea pe celelalte după cum lumina soarelui face să pâliască pe a stelelor. Aceasta din urmă eși din mijlocul cetii, îndoi un genunchiu roșind de sfială înaintea mea și îmi înfățișă pe o bogată pernă de mătase o coroană împletită din ramuri de laur, măslin și trandafiri, spunând câteva cuvinte pe cari nu le-am înțeles despre majestate, respect adânc și iubire. Sunetul aceluia glas argintiu îmi încântă sufletul și urechile; ce-l mai mult, mi se părea că mai văzusem acea arătare cerească. Corul fetelor cântă atunci un imn potrivit împrejurării, imn în care se vorbea despre laudele unui rege bun și despre fericirea poporului său.

Scena aceasta, dragă prietene, se petrece pe un soare arzător. Inchipește-ți pe acea fată îngeunghiată la doi pași înaintea mea și eu însumi, din pricina blestemului meu cusur, neputând leși din ascunzătoarea mea mișcătoare și să m'arunc. În rândul meu, la picioarele acelei ființe îngerești! Ce m'as fi dat ca să am o umbră! Am trebuit dar să-mi ascund în fundul poștalionului rușinea, mâhnirea și deznădejdea mea.

Bendel se hotărî în sfârșit să vorbească în numele meu. El se repezi afară prin cealaltă uscioră; l' rechemai spre a-i da o bogată diademă de diamante pe care o scosesem dintr-o cutiță ce o aveam la îndemână, diademă ce era menită să împodobească pe frumoasa Fanny. Bendel înaintă deci și, vorbind în numele stăpânului său, spusese că nu puteam nici nu trebuia să primesc astfel de onoruri, că trebuie să fie o neînțelegere la mijloc, dar că mulțumește totuși orașenilor pentru bunele lor gânduri. El luă de pe pernă coroana ce-mi fusese adusă, o înlocui prin strălucitoarea diademă pe care i-o dădusem, apoi dădu eu respect mâna frumoasei fete spre a-i ajuta să se ridice.

Cu un semn îndepărtă preoțmea, autoritățile și celelalte delegațiuni. Nimănui nu-l mai fu încredințat să stea lângă poștalion.

Bendel spusese mulțimei să se dea la o parte ca să poată trece eșii și sări în trăsură care porni

în goana cea mai mare a cailor. Trecurăm sub un arc de triumf împodobit cu flori și ramuri de laur. Tunurile nu încetau de a bubui. Poștalionul se opri în sfârșit înaintea unei case, mă repezii sprinten la ușă silit să spintec mulțimea care se strânsese înaintea noii mele locuințe dorind să mă vadă. Poporul striga ura! sub ferestrele mele, iar eu pusei să-i se arunce o ploaie de galbeni de aur. Seara, orașul fu iluminat de locuitori.

Nu știam încă ce însemnează toate astea și drept cine eram luat. Trimisei pe Rascal după știri. I se spusese că se știa bine că regele Prusiei călătoria în tinut, sub titlul de conte, și că aghiotantul meu fusese recunoscut, că se dăduse de gol și el ca și mine însumi și că în sfârșit locuitorii se simțeau neșpus de fericiți știindu-mă în orașul lor. Acum vedeau bine că voiam să păstrez cel mai strict incognito și că rău au făcut că nu l'au respectat mai mult; dar că-mi arătasem nemulțumirea cu atâta bunăvoință și blândețe, în cât nu se îndoiu că-l voi lerta din toată inima.

Întâmplarea păru atât de cărăghioasă servitorului meu în cât făcu tot ce putu, deși l' dojenii, spre a întări pe acei oameni cum se cade în credința lor. El îmi făcu o dare de seamă foarte hazlie despre asta și, văzând că m'a înveselit, sfârși prin a se lăuda cu istețimea lui. S'o mărturisesc oare? Eram măgulit că fusesem luat drept eap încoronat, deși știam că, onorurile pe cari le primiam erau pentru altul.

Poruncii ca a doua seară să se dea o serbare sub copacii cari umbriau casa mea. Tot orașul fu poftit. Mulțumită puterii tatnice a pungii mele, străduințelor lui Bendel și înscușinței lui Rascal, îmbutirăm să învingem până și timpul. E chiar de mirare că am putut să organizăm totul atât de frumos numai în câteva ceasuri. Nimic nu lipsi: bogăția, strălucirea, totul se găsea întrunit; lumina era atât de bine așezată în cât mă simțiam pe deplin liniștit. N'aveam decât să aduc laude servitorilor mei.

Inoptase. Mi se recomandau oaspeții cum sosiau. Nu se mai vorbi de Majestate, dar mi ziceau cu mare respect: domnule conte. Ce era să fac? Îl lăsei să spue ce vor și de atunci fui cōntele Peter. Cu toate acestea, în mijlocul aceluia vârej, înfrigorat, sufletul meu nu ofta decât după o ființă. Târziu veni ea, ea care era și purta diadema. Dânsa își urma modestă părinții, părând că nici nu știe că era cea mai frumoasă dintre frumusețile cari se aflau acolo. Mi fu recomandată întreaga familie sub numele de d. inspector al pădurilor, nevasta și fiica-sa. Găsiți mîi de lucruri plăcute de spus părinților ei, dar în fața fetei stătui ca un băiat care a fost dojenit și nu putui scoate nici o vorbă măcar. O rugai în sfârșit, bălbâind, de a onora aceea serbare implinind rolul de regină a cărei podobaș o purta. Foarte rușinată, ea mă rugă, cu o privire mișcătoare, ca s'o scutesc de această cinste; și mai rușinat decât dânsa, îi adusei eu cel mai desăvârșit respect o-

magiul ce l' datora cel dintâi din supușii ei. Semnalul dat de d. conte fu o poruncă pentru toți oaspeții și fiecare, grăbindu-se să-mi urmez pilda, alerga să-aducă omagii frumoasei fete. Majestatea, nevinovăția, grația domniau la un loc cu frumusețea la o serbare veselă. Fericiții părinți credeau că de hatărul lor se făcea atâta cinste fiicei lor; eu însumi mă aflam în prada unei încântări nespuse. Către sfârșitul mesei, poruncii să se pue în două farfurii acoperite tot ce-mi rămăsese din giuvaericele pe cari le cumpărasem spre a mă cotorosi de aurul meu și pusei să le împartă, în numele reginei, tovarășelor ei și tuturor doamnelor dela serbare. Într'acestea, s'aruncau neîncetat piese de aur mulțimei nebune de plăcere, care stetea pe după bariere făcute în grabă.

A doua zi dimineață, Bendel îmi spusese că bănuiele pe cari le avea împotriva lui Rascal erau întemeiate. El îl văzu în ajun folosindu-se de serbare spre a-și însuși saci plini de aur. „Să lăsăm bietului băiat, răspunsei, mica pradă; dau bucurios aur tuturor, de ce n'ar lua și el?”

Nouii servitori, pe care m'au adus eri, și dânsul m'au slujit ieri toți foarte bine; ei m'au ajutat cu tragere de inimă să dau o serbare frumoasă.

Nu mai vorbirăm despre asta. Rascal rămase cel dintâiu dintre servitorii mei, Bendel însă îmi era prieten și om de încredere. El ajunsese să creadă că avuția mea era nesleită și nu se sînchisea de izvorul ei. Ghicindu-mi pe deplin gândurile, m'ajuta mai cu rând să găsesc prilejuri noi spre a-mi arăta bogăția și a o risipi. Despre necunoscutul cu fața palidă știa doar un lucru: că numai el mă putea scăpa de blestemul ce mă apăsa, și că mă temeam de acela în care aveam unica-mi speranță. De altfel, — încredințat că el mă putea găsi pretutindeni iar eu pe dânsul nicăeri, — mă hotărîsem să aștept ziua făgăduită, încetând orice cercetare zadarnică.

Strălucirea serbării mele și purtarea mea întăriră pe lesnecrezătorii orașeni în înțâia lor părere. E drept că din ziare s'a văzut în curând că zvonul despre călătoria regelui Prusiei nu fusese de loc întemeiat; dar el nu se lăsară. Eram rege și trebuia să rămâi rege vrând nevrând, și încă unul din cei mai bogați și străluciți din câți se văzuseră până atunci. Dar nu se știa care rege anume eram. Lumina n'a avut să se plângă niciodată de lipsa de monarhi, în zilele noastre cel puțin; oamenii aceia cum se cade, cari nu văzuseră încă un rege, spuneau că sunt ba cutare, ba cutare. Într'acestea cōntele Peter rămase același...

Într'o zi sosi printre oaspeții băilor un negustor care dăduse faliment spre a se îmbogăți. Toți l' știau; el arunca o umbră largă, deși cam palidă. El venise acolo spre a se fiili cu bogăția pe care o adunase și-i veni poftă să se ia la întrecere cu mine. Eu nu-mi cruțai pretioasa-mi pungă și-l împinsei pe nenorocit stă de departe încât, spre a-și scăpa falma, trebui să dea a doua oară faliment și să treacă înapoi peste munți. Astfel scăpai de dânsul.

Mulți au ajuns trântori și oameni de nimic în tinutul acela, din pricina mea!

Cu tot luxul regese și risipa pe cari le făceam, trăiam acasă foarte simplu și retras. Mi făcusem o regulă de a trăi cu cea

mai mare prevedere; nimeni altul, afară de Bendel, nu putea să intre, sub nici un cuvânt, în odaia în care ședeam. Cât sta soarele pe cer stam cu el încuiat în odaie și se spunea că contele recrează în cabinetul său. Cu aceste lucrări erau în legătură numeroșii curieri, pe cari îi trimiteam și primeam pentru cele mai mici fleacuri. — Nu primeam oaspeți decât seara, fie sub copaci, fie în saloanele mele, luminate prin îngrijirea lui Bendel. Când ieșeam — și atunci Bendel trebuia să mă supravegheze totdeauna cu ochi de Argus — mă duceam numai la grădina inspectorului pădurilor, și numai de dragul unei ființe, al aceleia care făcea farmacia vieții mele.

Oh! scumpul meu Chamisso, mădăduesc că n'ai uitat încă ce-î iubirea! Aici te las s'adaogi multe. Mina era într'adevăr o copilă vrednică de iubire, bună și evlavioasă. Î robisem mințea; în smerenia ei nu știa prin ce putuse să-mi atragă luarea-aminte. Răspundea iubirei mele cu toată puterea tineretii unui suflet nevinovat. Iubea ca o femeie, jertfindu-se pe deplin, uitându-se pe sine însăși, iubea adică cu adevărat.

Dar eu câte ceasuri grozave n'am petrecut — grozave, spun, și totuși vrednice de părerea mea de rău! De câte ori n'am plâns la pieptul lui Bendel, după ce mi-am venit în fire după înțâia-mi beție, scrupându-mi cugetul și imputându-mi, că eu, — ființă nenorocită fără umbră — am vroit să târăsc în prăpastie pe acel inger nevinovat și neprihănit! Ba mă hotărîm să mă dau singur de gol; ba făceam jurământul solemn să mă zmulg de lângă dânsa și să fug d'acolo; apoi izbucneam iar în plâns și puneam la cale cu Bendel mijloacele de a-o vedea în aceiași seară în grădina pădurarului.

Alteodăți mă măguliam cu nădejdea de a revedea în curând pe necunoscutul cenușiu și plângeam iar, după ce încercasem zadarnic să cred în asta. Hotărîsem ziua în care așteptam să văd iar pe grozavul om, căci el spusese tocmai peste un an, iar eu l' credeam pe cuvânt.

Părinții erau bătrâni buni și cinstiți, cari țineau nespuse de mult la unica lor copilă. Dragostea noastră îi miră și, cum se încredințară de fapt, nu știură ce să creadă.

(Va urma).

